

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdajo 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Praga 25. »Prager Abendblatt« objavlja najvišjo naredbo z dne 20. novembra, s katero so oproščeni kazni vsi oni, ki se nahajajo v zaporu, ker so se umikali vojaškemu naboru, ali ki morajo z istega vzroka dalje služiti pri vojakihi. Ta naredba velja za vsa v državnem zboru zastopana kraljestva in dežele.

Dunaj 25. Pododbor za banko in valuto je po daljši razpravi sprejel predlogo, tičečo se podaljšanja bančnega privilegija, kakor tudi, da se v smislu pogodbe napravijo nove bančne filijale in da se bilančno ceni oprava in fundus instructus banke.

Budimpešta 25. Pred muzejem so se nekolikokrat zbirale množice ljudij. Mir se ni kalil.

Zbornica poslancev je danes nadaljevala posvetovanje o imunitetni predlogi. Poslanec grof Zichy je izjavil, da ljudska stranka goji največje nezaupanje proti vladi. Ona da želi velemoči vladarske hiše in nagodbe, ki bi ojačila velevlastje cele monarhije. Govornikova stranka da odklanja idemnitetno predlogo, toda ne bode ovirala posvetovanj o njej. Govornik je konečno predlagal, naj se predloga odkloni.

Poslanec Hodossy je predložil predlog, naj zbornica odpošlje cesarju adresu, s katero se odklanja idemnitetna predloga. V adresi se prosi Nj. Veličanstvo, naj odstrani sedanji kabinet, pod katerim se sedanje razmere nikakor ne morejo zboljšati. Adresa s podpisi skoraj vseh členov opozicijskih strank se je prečitela med živahnim odobravanjem opozicije. Potem, ko je govorilo še nekaj govornikov, se je nadaljevanje razprave preložilo na jutri.

Budimpešta 25. Minister za vnanje stvari, grof Goluchowski, ki je bil večeraj od cesarja sprejet v avdienco, je danes odpotoval nazaj na Dunaj.

Pariz 25. V današnjem ministerskem svetu je predsednik Faure podpisal načrt zakona, s katerim se potrja pogodba med Francijo in Italijo. Minister za vnanje stvari, Delcassé, predloži danes ta zakonski načrt zbornici.

Minister za kolonije je pooblaščen predložiti parlamentu zakonski načrt o zgradbi novih železnice, za kar sme vzeti posojilo 270 milijonov frankov.

Atene 25. Poslaniki Rusije, Francije, Anglije in Italije se podajo jutri v kraljevo palačo, da oficijelno naznanijo imenovanje princea Jurija Grškega guvernerjem na Kreti. Princea ne bodo na njegovem potovanju na Kreta spremljali nikdo izmed grških oficijelnih oseb.

New-York 25. Iz Havane brzjavljajo, da je kubansko ministertvo večeraj podalo ostavko.

Montreux (Švica) 25. Več oseb tukaj je pričelo zbirati denar, da se za pokojno cesarico Elizabeto postavi spomenik ob »rožnem potu«, po katerem se je cesarica pogosto sprehajala. Avstro-ogerski poslanik grof Kuefstein je obvestil odbor, da je Nj. Velič. cesar Fran Josip dovolil, da se izvrši ta načrt.

Občni zbor političnega društva „Edinost“ dne 13. novembra 1898.

Že pred 9. uro so jeli prihajati zborovalci in kmalo potem je bilo lepo število. Med zborovalci smo videli dež. poslance Ivana vit. Nabergoja, Ivana Marija Vatovea, Ivana in Alojzija Goriupa, dr. Tuma, dra. Dinka Trinajstića, župana pazinskega, dra. Kurelića, urednika Gabrščka itd. Vlado je postopal gosp. viši komisar Bacher.

Predsednik Mandić je pozdravil navzoče; natem je predstavil vladnega zastopnika in še posebej goste iz Gorice in Pazina. Te poslednje so zborovalci pozdravili najpristršeje.

Predsednik je omenjal cesarjevega jubileja in smrti preljubljene cesarice, naglasuj veliko žalost vseh Avstrijskih narodov na groznem zločinu, ki se je dogodil v Genevi. To žalost je občutil še posebno naš zvesti narod in dajemo tej žalosti izraza tudi danes (glasno pritrdjevanje; zborovalci so ustali z sedežev v znak sožalja). Zločinec je bil sicer iz one tolpe, ki ne pozna domovine, ali dejstvo je vendar, da je bil Italijan. (Vrvenje po dvorani).

Čakali smo vedno, da se položaj razjasni, da bi vedeli na čem da smo, a zastoj smo čakali. Bili smo torej prisiljeni, da skličemo že danes zbor, ne da bi Vam mogli povedati kaj gotovega glede položaja.

Ko se je tekom letošnjega društvenega leta zgodila v »rumeni hiši« sprememba, smo se veselili, kakor se veselijo mali otroci na igračah. Menili smo, da se vendar enkrat spremeni ta nesrečni zistem.

Žalibog, spremenila se je oseba, zistem je ostal isti. Le kapelnik je nov, godba pa je ostala stara.

Obljubovalo se nam je na Dunaju od strani gg. ministrov, ko je prišel novi namestnik, da se zboljša na korist primorskih Slovanov; a obljube g. namestnika samega ostale so neizpolnjene. In po najnovejših vesteh z Dunaja je položaj slabjši, nego je bil poprej. (Pritrdjevanje.)

O delovanju odstopajočega društvenega odbora Vam bode poročal g. tajnik; jaz naj omenim le toliko, da je bil odbor minolega društvenega leta v dotiki z volilei in poslanci, da je opozarjal poslednje na dogodke v deželi ter jim priporočal, da se potegujejo v korist naroda.

Zatem je predsednik došlece še enkrat pristršno pozdravil ter pozval tajnika, da sporoči o društvenem delovanju.

Tajnikovo poročilo smo že objavili v tem listu. Poročilo tajnikovemu sledilo je živahno odobravanje od strani občinstva.

Predsednik: Slišali ste poročilo g. tajnika. Ako želi kdo o tej stvari kakšnega pojasnila, naj se oglasi za besedo.

Vitez Nabergoj: Dovolite, da povem svoje menenje o delovanju odbora. Mislim, da o sedanjih razmerah odstopajoči društveni odbor ni mogel storiti več, nego je storil. Marsikaj bi bil rad dosegel. Toda razmere mu niso dopustile. Zatorej predlagam, da se odboru izreče najtoplejša zahvala za njega delovanje v minolem društvenem letu na korist našega naroda. (Živio!)

Poročilo tajnika se je odobrilo soglasno, istako tudi blagajnikovo poročilo. Iz poslednjega poročila je razvidno, da se je v minolem letu število členov pomnožilo za skoro 50%; do danes je naraslo isto na 220 udov.

Dasiravno je bil torej napredek precej lep, je menil blagajnik Bogdanovič vendar moramo priznati, da bi se bilo lahko še več storilo v tem oziru. Lahko bi imeli sedaj toliko tisoč udov kolikor imamo stotin, ako bi bili vsi poverjeniki delovali tako uspešno, kakor n. pr. gg. župnik Elner v Istri, Fran Šuman v Šklednju in Gjivić v Pulju. Čast jim! Konečno je priporočal blagajnik vsem navzočim, da se interesirajo za društvo, katerega važnost rase od dne do dne, kakor tudi rase neprenehoma moč nasprotnika, proti kateremu je društvo ustanovljeno.

Vitez Nabergoj se strinja z nazori gosp. predgovornika mené da bi se dalo gledé števila društvenikov kaj več doseči, ako bi se uvedla dobra organizacija za nabiranje členov.

G. blagajnik je omenil nekega žalostnega dejstva, da namreč niso vsi poverjeniki storili svoje dolžnosti. Vsa čast izjemam.

Žalostno je po naši okolici. Od vseh naših okoličanskih dukovnikov ni storil niti jeden niti jednega koraka, da bi se okrepilo naše društvo. Saj še ud menda ni nobeden duhovnik. (Klici: Samo g. Kosec!) Da, g. Kosec! A ostali? To je žalostno! Povsod po deželi imajo duhovniki toliko upliva, da dosežajo lepih uspehov; pri nas je to silno zanemarjeno. A zakaj se vsakdo boji delati v prid temu društvu in narodu?

Znano vam je, da je slovensko prebivalstvo v okolici obsojeno na smrt od magistrata tržaškega, od slavne vlade pa na sužnjost večno. In ker duhovniki poznajo te razmere, za to se odtegujejo.

Naša dolžnost pa je, da se vzdignemo proti tej obsodbi na smrt in sužnjost ter da delujemo z vsemi močmi, da se ta obsodba ne uresniči! (Viharno ploskanje.)

Ni čuda, ko se jim odtegujejo poklicani voditelji, da se je naših ljudi lotila nekaka obupnost. Vendar ta obupnost ni opravičena ter jo je obsojati do cela. Želeti je, da naši ljudje napnejo vse sile, da so srčni v tem hudem boju, da se pokažejo vredne slovenske močake! (Pohvala.)

Obžalujem, da se je tako malo okoličanov udeležilo našega današnjega zborovanja. Vse »lamentiranje« je brezuspešno, ako se bodo okoličani zanašali samo na nekatere osebe. Zavedni možje naj bi delovali na to, da se število udov »Edinosti« pomnoži. Le tedaj smemo pričakovati boljših uspehov za naše delovanje.

Jaz sem že obnemogel; zato priporočam mlajšim možem, naj napnejo vse moči, da se zboljša naše stališče! (Burno odobravanje.)

Ker se ni nikdo več oglašil za besedo o tem predmetu, prešlo se je na prihodnjo točko: spremembo pravil. Predsednik je uvel razpravo nastopno:

Govorilo in povdarjalo se je, da so dosedajni doneski z jedne strani previsoki, z druge pa zopet prenizki. Tudi vstopnina ni posebno priljubljena. Zato se je odbor zjedini, da predloži obnemu zboru premembo pravil v tem zmislu, da bodo od slej 3 vrste udov: prva vrsta z udnino 6 gld.,

druga z udnino 3 gld. in tretja vrsta z udnino 1 gld. na leto.

Če bi se komu zdelo, da so ti doneski previsoki, je odbor menenja, naj se dovoli plačevanje tudi udnine v dveh obrokih.

§. 6. pravil naj bi sespremenil v tem zmislu. O tem predlogu odborovem se je vnela živahna razprava, katere so se udeležili gg.: Nabergoj, dr. Pretner, dr. Rybář, Volčič, Mandić, Kušar, Alojzij Goriup in se je slednjič vsprejel gori označeni predlog odbora. S tem so odpadli trije drugi stavljeni predlogi.

Na to je prišla na vrsto točka dnevnega reda: »razni predlogi«. Prvi se je oglasil za besedo zborovalec Stanko Godina, spregovorivši:

Slavni zbor! Kakor se je že omenjalo danes, naše razmere so jako žalostne. Tako se nam godi, da na Turškem ni slabše. In od nikoder nam ni pričakovati pomoči. Na Turškem delajo mir vele-vlasti evropske, če je potrebno to; a za nas se nikdo ne briga. Kje naj se pritožimo? Vladi? Vlada poreče, da nam se dobro godi! (Burna veselost). Ali ministrom? Ministri nam poreko, da ne vedo ničesar, a da bodo že pretresali stvar. (Zopet veselost). Po tolikoletnih krivicah bodo še le pretresali!!!

Slavni zbor! Z ozirom na te razmere predlagam, da se priredi tabor v tržaški okolici, in sicer letos, ob priliki 50-letnice Nj. Veličanstva. Tabor naj izjavi po posebnim deputaciji svoje sočustvo-vanje in svojo globoko udanost presvitlemu cesarju, ob enem pa naj razjasni Nj. Veličanstvu naše žalostno stanje, našo popolno nezadovoljnost z današnjimi razmerami. Saj, ako pojde tako naprej, danes ali jutri nam zapro zrak, da ne bomo mogli več dihati! Pomislite samo, kaj delajo z našimi poslanci! Vitez Nabergoj, ta vzor-mož, ne sme zahajati v seje!

Mi moramo protestirati! Kajti nemogoče je za nas živeti tako dalje! (Burno odobravanje).

O tem predlogu se je zopet vnela dolga, jako živahna razprava, katere so se udeležili predsednik, predlagatelj, Ivan vitez Nabergoj in dr. Slavik. Navajali so se razlogi pro in contra. Slednjič se je vsprejel predlog Godine, toda spremenjen po nasvetu dra Slavika:

Novemu odboru se naroča, da skliče čim prej javen zbor v področju političnega društva »Edinost«.

Predsednik je dal besedo tajniku Cotiču, da utemelji svojo resolucijo za osnutje okrajnega glavarstva za tržaško okolico. Tajnik Cotič je izvajal:

Slavni zbor! Bilo je v mesecu oktobru l. 1896.; od takrat je minilo torej že 2 leti, ko se je po okolici pričela akeija, kakoršne še nismo videli popred; akeija, ki je bila impozantna toliko po masi udeležencev, kolikor po soglasji, ki je vladalo na tej akeiji.

Tu pred seboj imam »Edinost«, v kateri je poročilo o shodu, ki se je vršil na Proseku v začetku te akeije. Srčno smo se lotili te akeije, uverjeni, da gremo v boj za prekristno stvar, da-si smo vedeli, da naše početje ni brez nevarnosti, z ozirom na predsodke, ki so vladali v okolici.

Naši ljudje so živeli vedno v predsodku, da, ko bi se okolica administrirala sama, bi ne bila združena z mestom, bi se napravil nekak kitajski zid okoli mesta, da nikdo ne bi smel v mesto, in da bi končno okoličani poginili od glada.

Ko je bila n. pr. leta 1869. lepa prilika, ko je namreč vlada vprašala okoličane, da-li hočejo samoupravo, ko jim je dala tako rekoč bel list, da napišejo nanj voljo svojo, takrat so okoličani napravili velik greh, izrekli se proti svoji koristi, na svojo veliko škodo.

Od tedaj pa so se razmere spremenile tako, da je dandanašnji izključeno, da bi se moglo dobiti to, kar se nam je takrat ponujalo.

Toda razmere so se v Trstu, zlasti na občini, poslabšale tako za naše ljudi, da so tudi tisti, ki so bili prej zaljubljeni v jedinstvo z mestom, jeli zmajevati z glavo in vpraševati: Kam pridemo?

Ljudje plačujejo vedno več, dobivajo pa vedno manje.

Pol. društvo »Edinost« je razmišljalo, kako bi se dalo naše okoličansko rešiti iz klešč, v katerih je tišče. Ko pa stvari stoje tako, da za sedaj niti misliti ni na samoupravo okolice in ne bode misliti dotlej, dokler se v Avstriji temeljito ne spremeni zistem, dokler se radikalno ne ozdravi bolni

organizem tržaški, — in če tudi z operacijo, jeli smo torej razmišljati, kako bi si vsaj olajšali stanje in ugibali smo: »če ne moremo dobiti popolne samouprave, stremimo pa za tem, da dobimo vsaj toliko odduška, kolikor se ga doseči da! Kar se dostaje strogo občinskih stvari, naj okolica ostane združena z mestom, v stvareh pa, katere opravlja občina kakor politična oblast prve instancije, kakor organ vlade, naj se okoličani rešijo mestnega jarma; z drugimi besedami: delajmo na to, da se osnuje posebno okrajno glavarstvo za okolico! (Pohvala).

Da se torej ljudje pridobijo za to preimenitno in velekoristno idejo, se je začela pred 2 letoma akeija na Proseku.

Ako bi se to posrečilo, bi s tem pridobili prav mnogo. Kajti skušnja nas uči, da občinska uprava pritiska manj strogo v občinskih svareh, nego v tistem področju, ki ga je dobila od vlade.

Iz poročila, ki ga je predložil shodu na Proseku g. odvetnik dr. Gustav Gregorin začetkom omenjene akeije, razvidimo natanko, kaj vse opravlja občina v svojem imenu in kaj v imenu vlade kakor politična oblast in kar naj bi ji vlada odvzela zopet.

Predaleč bi segalo, ako bi hotel naštevati vse to; le na nekaj hočem opozoriti.

Magistrat ima oblast, da razglša deželno-zborske volitve, da potrjuje volilne liste in zakonitost volilnega akta, da ima torej o volitvah sukno in škarje v rokah. Kaj da pomenja vse to, veste sami iz mnogih skušnj.

Magistrat ima pravico podeljevanja koncesije obrtnikom, krčmarjem, krojačem itd. Umevno je, koliko se lahko zlorablja ta oblast, če se hoče, in kako se lahko strahuje.

V posle magistrata, poverjene mu od vlade, spada tudi pobiranje davkov; naglašam: samo pobiranje, kajti ljudje so najivni ter mislijo, da tudi odmerjanje davkov spada v delokrog magistrata, pa sklepajo tako-le: Ne smem se zameriti magistratu, sicer bodem moral plačevati več davkov. Seve, da to ni res in da je to menenje povsem krivo. Ali dovolj je že to, kako nečastno se postopa z našimi ljudmi o pobiranju davkov. Ko si jim prinesel morda zadnji krajevar, ne le da te nočejo nagovoriti v tvojem jeziku, povrh tega nesi nazaj domov še kakšen »ščavo« ali hudobno psovko, ki so ti jo vrgli na glavo!

Na vseh shodih smo takrat govorili o teh žalostnih odnosih. Bili smo v vseh okrajih okoličanskih, po nekaterih celo na dveh krajih. In zadovoljstvom konstatujem, da so ljudje spoznali eminentno važnost te akeije. Dokaz temu je okolnost, da se je po vseh okrajih dotična resolucija sprejela jednoglasno in ob splošnem navdušenju ter izrazila želja, da bi se ta ideja uresničila čim prej.

Najprej vam je danes g. predsednik zapel »jeremijado«, pesem žalostinko, potem sem jo zapel jaz v odborovem poročilu, za mano drugi gospodje govorniki, a refrén vseh teh tužnih napevov je bil: da se nam položaj ni spremenil na bolje niti pod Badenijem, niti v komičnem intermezzo barona Gautscha, niti sedaj pod grofom Thunom.

Vzlie vsemu temu vendar ne smemo obupati. Kajti vse kaže, da razmere so se jele razvijati tako, da vlada ob vsej svoji nedobrohotnosti proti nam ne ve drugega izhoda iz zamotanih razmer, v katerih se nahaja, nego da išče večino tam, kjer je je najti, pri Slovanih, združenih z nemškimi konservativci. Ta večina pa ni mogoča brez nas Jugoslovancev. Prišli smo torej na ta način vendar do nekake važnosti, da, celo tako daleč smo prišli, da nam je začela vlada celo nekaj — obljubljati! (Veselost!) V ta namen da je baje tudi začela povpraševati po naših zahtevah. S tem pa seveda ni še rečeno, da nam tudi res kaj da! (Smeh!)

Ali, ko nas vlada, t. j. naše zastopnike-poslance, vprašuje, kaj hočemo, moramo ji odmakniti mi vsako pretvezo, vsaki izgovor, češ: Saj niste nič zahtevali! Ta izgovor ji moramo odvzeti.

Zato pa smatram, da je jako umestno, ako danes ponovimo na slovesen način prevažno zahtevo po osnutju okrajnega glavarstva za okolico — zahtevo, kateri so pritrdili okoličani pred dvema leti na uprav impozanten način — da ne bodo mislili na Dunaju, da je odpadla potreba, da so minili vzroki tedanje akeije.

V tem smislu hočem predložiti slavnemu zboru resolucijo. Menim pa, da je nujno potrebno, da s to resolucijo spojimo še neko drugo peticijo. Prevažno in pereče vprašanje za okolico je: pravična sprememba volilnega reda državnozborkega.

Ko že govorimo o preuredbi politične uprave, govorimo pa še o tem vprašanju. (Da, to je nujno potrebno!)

Mi v Trstu in okolici imamo 5 mandatov za državni zbor. (Klie: mi nobenega!...) Ako računimo pesimistično, sestavljamo mi vsaj četrti del vsega prebivalstva te občine (Klie: na vseh straneh: Več, več!); po mojih skromnih mislih bi morala tej četrtinki prebivalstva pripadati vsaj ena petina vseh mandatov, torej vsaj eden mandat! A mi nimamo nobenega.

Pa se nam poreče; saj volijo tudi okoličani jednega poslanca. Da, volijo, a kako volijo?! A prav način, kako volijo, oziroma dejstvo, da so potisnjeni v jedno volilno skupino z meščani, je gorostasni nezmisel. Najbolj omejen človek more sprediti to, Mesto ima trgovinske prebivalstvo v okolici pa kmetijske potrebe in interese. A kdo ne ve, kako se križajo ti interesi, in da poslanec, ki hoče zagovarjati tako dvojno prebivalstvo z različnimi interesi, mora priti v kolizijo v izvrševanju svoje poslanske dolžnosti: mora zanemarjati te ali one (Glasno pritrdjevanje). Razlogov je torej dovolj za zahtevo, da okolica dobi posebnega poslanca.

Vso britkost te resnice in pa usodne posledice dejstvu, da niso več zastopani v državnem zboru, občutijo okoličani z vso intenzivnostjo še le od onega hipa, ko je padel Nabergoj. (Burno vsklikanje). Mislim torej, da smo vsi prepričani o nujnosti zahteve, o kateri govorim ravno kar ter da ne treba, da nadalje utemeljujem ta del moje resolucije:

Ali prej sem pozabil poudariti še nekaj važnega. Kako misli ekscelence grof Thun o vprašanju okrajnega glavarstva za okolico, tega ne vem. To pa menda vem, kako je sodil grof Badeni. (Čujmo!) Badeni je bil v načelu za našo zahtevo, toda menil je, da stvar ni lahko izvedljiva, in sicer iz tega vzroka ne ker, bi bilo dotično zahtevano okrajno glavarstvo premajhno, ker bi obsegalo premalo duš! Tu se moram vprašati: kdo je sugeriral Badeniju to menenje? (Klie: baron Reinelt!) Jaz vsaj si ne morem misliti drugače, nego da se je lokalna vlada tržaška tudi ob tem vprašanju postavila na stališče gospoda Benussija in tovarišev, ki pravijo: Zgornja okolica naj že bo slovenska v imenu božjem, a spodnja je italijanska.

»Alti piano« bi nam še prepustili, ali spodnjo okolico reklamujejo za-se!! Na to stališče se je menda postavila tržaška vlada in je tudi na Dunaj sporočila v tem zmislu, kakor da se zahteva okr. glavarstvo samo za zgornjo okolico. Takšno okr. glavarstvo bi bilo seveda premajhno! Mi pa ne mislimo na to, da bi kapitulirali v mestu, ali pa da bi se odpovedali spodnji okolici. (Viharno ploskanje in klie: Nikdar!) Zato zahtevamo okrajno glavarstvo za vseh 6 volilnih okrajev okolice.

In ako dosežemo svoj cilj, imelo bode to okrajno glavarstvo toliko duš, da je mnogo glavarstev v državi, ki jih imajo manje. Vzemimo samo Sežano, ali n. pr. Metković v Dalmaciji, ki ima samo 12.000 duš. Naše bi imelo najmanj trikrat toliko število prebivalcev.

Z ozirom na vse rečeno, priporočam slavnemu zboru najtopleje, naj vsprejme nastopno resolucijo:

„Ozirom na soglasno in navdušeno sprejete sklepe na vseh v ta namen sklicanih shodih po vseh 6 okoličanskih volilnih okrajih za osnutje okrajnega glavarstva za vseh teh 6 volilnih okrajev tržaške okolice se pozivlje visoka c. kr. vlada, da čim prej v interesu te okolice in države ustanovi posebno okrajno glavarstvo z pridruženec mu posebno c. kr. davkarijo.“

„Pozivljejo se gospodje poslanci, naj delajo v tem zmislu, da se državnozborški volilni red spremeni tako, da bode tvorila tržaška okolica svoje posebno volilno skupino.“ (Navdušeno ploskanje in odobravanje.)

G. dr. Gregorin je pripomnil, da je taka resolucija jako važna. Mnogo sem se pečal je rekel

Dalje v prilogi.

Pozivlje se e. kr. vlada, da čim prej poskrbi za urejenje šolskega pouka v Istri tako:

1. da bodo vsi dolžni imeli priliko obiskovati šolo,
2. da izposluje čim prej odpravo toli pogubnega zakona o šolskih taksah v Istri,
3. da poveča pokrajini Istrski dotacijo za snovanje in vzdrževanje ljudskih šol.

G. dr. Pretner je toplimi in prepričevalnimi besedami predlagal dostavek, da se pozivlje vlada, naj deluje na to, da se gmotno stanje učiteljev zboljša (Kliei: Da bodo učitelji radi hodili v Istro).

Govornik je vskliknil:

»Vsaki finančar, vsaki sodni sluga ima večjo plačo, nego naši učitelji!«

G. vit. Nabergoj je menil: ker je dežela avtonomna, treba formulirati zadnji predlog v tem smislu: **naj vlada vpliva na deželno upravo, da se zboljša stanje učiteljstva.**

Predsednik je omenjal, da je vlada obljubila pozitivno, da ustanovi hrvatski gimnazij v Pazinu in da je že razpisala štipendije itd. Da bi se pričel pouk že začetkom prihodnjega leta, je predlagal tole resolucijo:

»Hrvatsko-slovenski zastopniki se pozivljajo, da ukrenejo vse mogoče korake, da se ustroji gimnazij v Pazinu hrvatskim udnim jezikom že tečajem šolskega leta 1889—1900.«

G. dr. Pretner bi želel, da bi bil gimnazij hrvatsko-slovenski, ali pa naj se zasnuje poseben slovenski gimnazij v Trstu.

G. dr. Rybář priporoča, da bi se sedaj, ko se je že vlada izrekla za hrvatski gimnazij v Pazinu, ne delalo zmešnjave z novimi predlogi in zahtevki. Govornik upa, da dosežemo tudi slovenski gimnazij v Gorici.

Resoluciji gledé gimnazija pazinskega in ona gredsednika Mandiča o ljudskem šolstvu v Istri ter dodatek o zboljšanju plač učiteljem so se vsprejeli soglasno.

G. dr. Trinajstić je predlagal nadaljno resolucijo: **»Z ozirom na to, da Tršaški Slovani nimajo v državnem zboru svojega zastopnika, javlja se slovensko-hrvatski delegaciji na Dunaju, da je položaj slovenskega prebivalstva tršaškega ravno tako obupen, kakor je položaj ostalih Slovanov primorskih, se priporoča poslancom, naj delujejo na to, da se spremeni to žalostno stanje ter se pozivljata poslanca za Istro, da uredita svoje postopanje proti vladi tako, kakor zahtevata njihjo čast in korist naroda.«**

G. dr. Trinajstić je omenjal vprašanja glede slovenske liturgije v cerkvah isterskih, katero vprašanje je pred kratkim rešil zbor obredov v Rimu. Ker pa so te odredbe take, da je dano ž njimi orožje v roke izvestnim cerkvenim dostojanstvenikom, katero orožje lahko zlorabljajo v kvar starim pravicam narodnega jezika — kakor si nekateri škofje v resnici že krivo komentirajo te odredbe — je predlagal govornik:

Narodno svećenstvo v Istri se pozivlja, naj si prizadeva, da bosta zavarovana vera in jezik našega naroda v Istri.

Ta resolucija se je vsprejela navdušenim splaskanjem.

Po nasvetu Ivana viteza Nabergoja se je volil novi odbor per acclamationem. Imena odbornikov smo sicer že prijavili, a ker je bilo dotično izdanje zaplenjeno, jih priobčujemo tu še enkrat. Voljeni so bili sledeči gospodje:

Matko Mandić, predsednikom; Ivan Balanč, dr. Gregorin, dr. Ot. Rybář, Josip Turk, Makso Cotič, Ant. Bogdanović, Fran Rakuša, Josip dr. Abram in Edvard dr. Slavik, odborniki; Andrej Črne, Fran Šuman, Ant. Miklavč, Martin Pečar, Miha Hrovatin, Jak. Perhave, Ivan Goriup, Ivan M. Vatrovac in Dragotin Pertot, namestniki; Gračijan Stepančič in Ivan Prelog, pregledovalca računov.

G. Matko Mandić je prečital brzojavko gg. drž. poslancev Spinčića in Laginje, s katero pozdravljata shod in mu voščita obilo vspeha, obžalovaje, da se ga ne moreta udeležiti radi nujnih dolžnosti.

Domače vesti.

Osebna vest. Dr. Drago Lukež, koncipist extra statum na primorski e. kr. finančni prokuraturi, je položil v Gradcu prokuraturni izpit.

Volitve v okrajno blagajno se prično jutri. Socijalistiška »Federazione dei lavoratori e lavoratori« nam je doposlala svoj proglas s prošnjo, naj prijavimo nje kandidatno listo. Proglas pravi, da treba ta zavod preosnovati temeljito. V to da treba novih mož, ki umevajo pravi namen okrajnih bolniških blagajn. Tako da zahteva že človekokoljubje. Velja — do zadnje pičice. Prav mi bi lahko podali marsikak prispevek v podkrepljenje trditve, da rešeni blagajni treba radikalne preosnove. Da, človekokoljubje vladaj povsodi! Ali ako so gospodje iz federazione tako dobri, da bi prečitali notico »Gli ultimi dibattimenti« v »Lavoratoru« od četrtega, dne 24. novembra, — o kateri spregovorimo tudi mi prihodnjič —, ako bodo videli, kako se v njih glasilu človekokoljubje pojavlja praktično, kakor hitro interes našega ljudstva prihaja vmes, potem nas bodo umeli, da se ne moremo vneti za tako »človekokoljubje« in da nam, videčim, kako v postopanju proti našemu življu ni prav nobenega razločka med Camberjem in Učekarjem ter Spadonijem in Benussijem, mora biti pač vse jedno, dali zmagajo ti ali oni. In da ga res ni, imamo neovržen dokaz v tem, da je isto grdo notico prinesel skoro doslovno tudi »Indipendente«. Da, lahko bi delali skupno za resnični blagor vsega ljudstva; na tem pa, da ne moremo, nismo krivi mi. Slavna »Federazione« nam torej ne more zameriti, ako ne priobčimo nje kandidatov.

(Kakor doznajemo ravnokar, so volitve odnesene na drugo nedeljo v decembru.)

Za jubilejno dljaško ustanovo došli so začasnemu odboru sledeči darovi:

Gosp. Fran Kalister	2000 gld.
Tržaška posojilnica	200 „
Miha Truden	100 „
Ivan Mankoč	100 „
Josip Mahne	100 „
Anton Žlogar, župnik v Kranjski gori	1 „
Pevsko društvo »Zvon« na Opčinah (čisti dohodek veselice 26. jun. 1898.)	35 „
Goriup Alojzij, Prosek	10 „
Pogorelec Ante, potestnik in trgovec na Greti	50 „
Rodbina Macčkova v Trstu	20 „
»Delalsko podp. društvo« v Trstu	200 „

Skupaj 2816 gld.

„Miklavžev večer“ „Tržaškega Sokola“ se bode vršil letos v redutni dvorani gledališča Rossetti. Več prihodnjič.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu se pripravlja za veliko dramatično predstavo, ki bode početkom meseca januarja!

Iz sv. Ivana nam pišejo: Kakor je bilo javljeno, priredi tukajšna možka podružnica sv. Cirila in Metoda Miklavžev večer v nedeljo dne 4. decembra t. l. popoldne ob 4. uri.

Za ta večer se pridno pripravljajo domači peveci in pevke ter domači diletantje. Sv. Miklavž se tudi bliža z jasnih višav, se svojimi angelji in neštevilnimi darovi, za pridne otroke, a tudi odraslih ne pozabi.

Darove ima pripravljene le za take, ki ljubijo svoj jezik in svoj narod ter se ne ponašajo po mestu tujim jezikom in tujim oblačilom.

Posebno pa obžaluje in gotovo ne prinese daru onim dekletam, ki se oblačijo tako spakedrano, da niso ne tič ne miš. Če bi vedele ve, draga dekleta, kako ste ljubeznjive se svileni ali volneno ruto na glavi! Kako ste pa zoperne z onimi grdimi dolgimi »šjarpami«! Ne zametujte torej svojega rodu in svoje noše!

Zavodu sv. Nikolaja je pristopila kakor podpornica gospa Felicita Goriup z doneskom 4 K. Dalje so darovali zavodu: gospa Marija udova Mahorčič 4 K., g. kanonik Černe 20 K. in Simon Gregorčič, župnik v Berginju, 6 K.

Slabi nasledki bolezni, kateri se navadno zeimijo iz prav neznatnih želodčnih slabosti, zavarujejo se popolnoma s pravočasno uporabo domačega sredstva »dr. Roza balzama za želodec«. Pristno dobiva se v tukajšnjih lekarnah in v glavni zalogi B. Fragnerja v Pragi, 203. III. — Glej oglas!

Brzojavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Dunaj 26. »Wiener Zeitung« objavlja najvišjo odločbo o pomiloščenju onih vojakov domobrancev vse države, ki so bili kaznovani, ker so se hoteli odtegniti vojaški službi, kakor tudi o pomiloščenju domobrancev, ki niso slušali povelja, naj nastopijo svojo vojaško službo. Ob enem prijavlja ta list najvišjo odločbo istega dne, s katero se pomiloščeajo kaznenici, ki niso sledili pozivu k nastopu vojaške službe in ki spadajo k armadi in mornarici.

Berolin 26. Govoré o konferenci proti anarhizmu, piše »Vossische Zeitung« jako skeptično, kajti razlike v raznih državah so velike. Krvave tradicije Italije in nje beda porajajo najhujo vrsto anarhistov. Ti odnošaji Italije obsojajo konferenco v obnemoglost. Vse se bode omejevalo le na vranja sredstva.

Budimpešta 26. Minister domobranstva ogerškega, Fejervari, je prejel pismo z Dunaja, polno najhujih razžaljenj. Ker se je sodilo, da to pismo prihaja od poslanca Wolfa, je rešeni minister takoj odpotoval na Dunaj, da zahteva pojasnila od poslanca Wolfa. Poslednji pa je izjavil, da on ni pisal tega pisma. Misliti je torej na mistifikacijo.

Odlikovan
**fotografski
atelier!**

Acquedotto h. št. 25.

Usojam si. naznaniti sl. občinstvu, da sem na **Acquedottu št. 25** odprl svojo filijalko. Atelier je urejen moderno in preskrbljen aparati najnovejšega zistema. Fotografije v vsaki obliki do naravne velikosti na papirje vsaki obliki do naravne velikosti platin itd. itd. Izdelovanje natančno, dovršeno. Cene kolikor sploh možno nizke. Posebno se priporočam v izdelovanje skupin rodbinskih in drugih; reprodukcij po vsaki, tudi že obledeli fotografiji, oljnatih slik, akvarelov; fotografij v naravnih barvah. — Kdor se hoče prepričati, naj blagovoli osebno obiskati moj atelier in si ogledati tam izložene slike! Atelier je na **Acquedottu št. 25**

Anton Jerkič,

odlikovan fotografski atelier.

V Gorici:

na Travniku 11.

V Trstu:

na Acquedottu 25.

Alojzij Progar, akademični podobar

(Atelier v Benediktinskem samostanu),

izdeluje po svojerodnih načrtih, osnutkih in modlih: oltarje, tabernakelne, prižnice, krstnike ter vsakovrstne cerkvene podobe od lesa in marmorja, katere reči tudi zajedno poslikuje in pozlačuje. Takisto izgotavlja portrete po živih uzorcih, nagrobne spomenike s posamičnimi kipi ali z umetno sestavljenimi skupinami in vzvišeninami od preprostega kamna do dragocenega kararskega marmorja in to povsem vestno, pošteno in pristno.

Slavnemu občinstvu naznanjam da sem nedavno odprl povsem novo, bogato založeno prodajalnico!

jestvin, kolonijalij in delikates.

Osobito pa opozarjam slavno občinstvo na sledeče predmete svoje prodajalnice: Na pristna vina v steklenicah po litru in pol litra istranska, dalmatinska bela in črna, izborna vipavska iz lastne kleti.

Nadalje se priporočam uljudno osobito pokrajinskim naročnikom za obilna naročevanja blaga, katero razpošiljam v vsaki množini s pošto, ali železnico. Jamčim točnost in brzino oddaje in izredno zmernost cen; čč. naročniki dobe »Cenik« na zahtevo.

Konečno se priporočam tudi vsem čč. družinam stanujočim blizu moje prodajalnice, da me češče počaste svojimi naročili. Naročeno dostavljan tudi na stanovanje.

Vsem gg. odjemnikom se zahvaljujem prav toplo že vnaprej za skazano mi naklonjenost ter beležim udanostno.

Anton Furlan, trgovec

via Crociera in p. S. Francesco 2.

ZALOGA POHIŠTVA

trgovine

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Via Riborgo 21 in Piazza Rosario 2
(šolsko poslopje).

Zaloga pohištva in tapetarij vseh slogov lastnega izdelka. Bogato skladišče ogledal, vsakovrstnih slik, žimnic in pogrinjal. Na zahtevanje ilustriran cenik zastoj in franco. Naročeno blago se stavlja na parnik, ali na železniško postajo, ne da bi za to računil stroške.

AITE & ZADNIK

V TRSTU,

via Nuova, vogel via S. Lazzaro 8.

TRGOVINA

TKANIN IN MODE.

Velika zaloga

moških in ženskih stof za vse letne sezone.

Velik izbor

plaht, zagrinjal ter vsakovrstnega perila.

Zaloga drobnarije za šivilje, krojače in kitničarke. — Veliki izbor perkala in satina v najnovejšem risanju.

Sprejemajo se naročila moških oblek in perila po meri.

CENE NIZKE.

Za mnogobrojni obisk se priporočata udana
AITE & ZADNIK.

„Viktorija“ moderci

za gospe in gospice

po 50, 70 nvč., 1 gld., 1-25, 1-30, 1-50, 1-80, 2-30, 3-—, in 4-30.

Velik izbor

vseh predmetov za pomlad in leto

volneno blago, perkal za obleke in srajce, efr in oxford, lawn-tennis, satinete gladki, tiskani in mrežasti, sakovrstni svileni predmeti za obleke in kinčanje, velik izbor ipek, travkov, zavratnikov, modnih specijaliteta vsake vrste rokovic iz svile, nitij in kože, dežnikov.

Velik izbor perila dobiva se v manufakturnej zalogi
JAKOBA KLEMENCA

V TRSTU, — ulica sv. Antona št. 1. — V TRSTU

Na zahtevanje se dopošljejo se uzorci z dotičnimi cenami poštne prosto

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano izvrstno, bolečine blažeče mazilo dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gld. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Svoji k svojim!

Naznanjam sl. občinstvu, da sem odprl novo trgovino na drobno in debelo z jesirom in finim oljem

ter vsakovrstnega

kolonijalnega blaga

v ulici Poste Nuove šte. 3

(hiša Brunner.)

Josip Starè.

Kolesar, a ne prodajalec naj sodi o kolesu

Kdor želi omisliti si v resnici

kolo najboljšje vrste

od sloveče avstrijske znamke

„Styria“ in „Styria“ original

— naj se obrne do —

L. Colobig v Trstu,

Via del Torrente šte. 10.

Jedini in glavni zastopnik za:

Trst, Primorsko in Dalmacijo.

Kašelj, hripavost in prsni katar

ublažuje in zdravi

pravi planinski kašelj olajšajoči sok

z „Deželne lekarne pri Mariji Pomagaj“ M. Leusteka v Ljubljani.

Cena 1 steklenice 50 novč. Razpošilja se z obratno pošto najmanj 2 steklenici.

Svoji k svojim!

Slovenke! V ulici Stadion 20 je pekarija-prodajalnica, katera ima na prodaj vsako uro od 5. zjutraj do 10. zvečer sveži kruh po navadni ceni. Razprodajalcem, krčmarjem, gostilničarjem in odjemalcem na debelo postreže se točno z odbitkom. Blago se donaja tudi na dom! Drži vsakovrstne meke za domače in fino pecivo, paštete, pristno domače maslo, kranjske klobase, ciper, marsala, malaga in tamarindovec na drobno in debelo. Sprejema v peko, kar kdo želi! Priporoča se osobito slovenskim materam za pogosto obiskovanje, u-dani

Jakob Ferhavo, lastnik.

V prodajalnici

mrtvaških predmetov

G. MONTANELLI-JA

Ponte della Fabbra in Via Torrente

se dobiva

izbrana priprava za male in odrasle. Vsakovrstne mrtvaške krsto. Venei in evetlice za pogrebe, Venei iz biserov. Sveče iz voska in drugi pogrebni predmeti po najugodnejših cenah.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—

Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. 28.823.375.—

Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) 343.860.067.—

V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnico od 67.331.351-91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismeno vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

Dr. Rosa Balzam | Praško domače mazilo

za želodec.

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja slast in odvaja lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.

Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč. po pošti 20 nvč. več.

je staro najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in hladi.

V puščah po 35 in 25 nvč., po pošti 6 nvč. več.

Svarilo! Vsi deli embalaže nosijo zraven stoječo, postavno položeno varstveno znamko.

Glavna zaloga:

Lekarna B. Fragner-ja „pri črnem orlu“ Praga, Malastran, ogel Spornjerjeve ulice.

Vsakdanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva.

XXXII. ces. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene v tej državni polovini.

Ta denarna loterija, jedina v Avstriji zakonita dovoljena, obsega 12034 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 401.800 kron.

Glavni dobitek znaša

200.000 kron

Za izplačanje dobitkov jamči c. kr. loterijski zaklad.

Žrebanje nepreklicno dne 15. decembra 1898.

Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke dobiva se pri oddelku za državne loterije na Dunaju, I. Riemergasse 7, v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti gratis za kupce srečk.

Srečke se dopošljejo poštuno prosto.

C. kr. loterijska direkcija
oddelek za državne loterije.

z prašanjem okraj. glav. ter razmišljeval o istem. Prišel sem o tem na nekaj, kar je zelo važno in na kar do sedaj ni mislil nikdo od nas.

Ako dobimo namreč okrajno glavarstvo za tržaško okolico, potem se ločijo za okolico posli prenešenega delokroga od poslov avtonomnega delokroga ter bi se lahko zgodilo, da bi krajno policijo zopet prevzel magistrat. In, če sem dobro poučen, bi znala vlada to storiti: na eni strani nam dati okrajno glavarstvo, a na drugi strani nas zopet podrediti krajni policiji magistrata. V to bi menda tudi privolila vlada in magistrat, ki bi se znala postaviti na stališče: aut — aut! t. j. ali ostanite, kakor ste sedaj ter zadovoljite se samo z državno policijo za okolico, ali pa dobite okrajno glavarstvo s krajno policijo magistratovo, kakor je to drugje kjer imajo vključeno okrajno glavarstvo krajno policijo mesta, trgi in vasi.

A gospoda tako umovaje prezirajo, da ni res, kar oni pravijo, da je nemogoče na eni strani okrajno glavarstvo, a na drugi strani — državna policija.

Vzglej bodi Dunajsko mesto, kjer je okolica imela do pred malo časa, t. j. dokler se ni ustvaril Veliki Dunaj, svoja okrajna glavarstva, a državna policija dunajska je vršila posle krajne policije po vsej okolici.

Ravno tako je sedaj še v Pragi, kjer so podobne razmere med mestom praškim in med nespojenimi mesti, kakor so Vinogradi itd. Tudi tukaj izvršuje državna policija iz centra praškega svoj delokrog v nespojena predmestja.

Kar pa je bilo mogoče na Dunaju in kar še obstoji v Pragi, to je vendar mogoče tudi tukaj.

Zakaj se ne bi razširila oblast državne policije tudi na tržaško okolico vključno okrajnemu glavarstvu? Ako že trdijo gospoda v mestu, da je okolica z mestom eno telo, bodi to tudi v tem oziru, da pride okolica pod državno policijo. To zahteva treba dodati resoluciji, da ne pridemo — z dežja pod kap. —

Predlagam torej, da se gornji resoluciji po besedah: »s pridruženom mu posebno e. k. davkarijo« doda še sledeče:

„ter da se istočasno razširi delokrog državne policije v Trstu tudi na okrožje okrajnega glavarstva za tržaško okolico, katerega ustrojenje se zahteva, kakor je enako razmerje še obstajalo svojedobno za Dunaj in bivšo okolico in kakor sedaj obstaja za Prago in za občino, oziroma okrajna glavarstva v okolici tega mesta. Slednjič se pozivljejo gg. poslanci itd., kakor zgoraj.“

Še eno opombo, oziroma stvaren popravek.

Gospod tajnik je bil v svojem govoru sicer pesimističen, a pri vsem tem mislim, da je bil še preoptimističen. Rekel je namreč, da če nismo dosegli drugega, smo vendar dospeli tako daleč, da nam je vlada vsaj začela obljubljati. Ta izrek moram popraviti s tem, da rečem, da nismo dospeli še tako daleč, kakor je menil gosp. tajnik! Dospeli smo namreč še le do tega, da nam je vlada rekla, da nam ne more obljubiti še ničesar! Kakor ste čitali morda v »Edinosti«, glasil se je odgovor gg. ministrov deputaciji slovenskih odvetnikov, katera se mu je nedavno poklonila in katere člen sem bil tudi jaz, da bodo še-le pretresovali naše prošnje, ali da se nam za sedaj ne morejo — toliko lojalni so vendar bili — obljubiti še ničesar. (Veselosť). Na vsaki način je to vsaj lojalno in bolj pošteno, nego obljubljati, a ničesar

Za eno stopinjo smo torej še nižje, nego je risal naš položaj g. tajnik. Vendar ne smemo obupati ter zahtevati in zahtevati, dokler se nam da, kar nam gre. V ostalem seveda podpiram krepko predloženo resolucijo.

G. poslanec I. Goriup noče govoriti o vprašanju okrajnega glavarstva, ampak le o drugem delu Coticheve resolucije: o potrebi spremembe volilnega reda. Žalostna resnica je — je menil govornik — da smo na zadnji volitvi propali, da nimamo več svojega poslanca; a še žalostnejše je to, da ga ne bomo imeli nikdar več.

Jaz sem slutil že pred 10 leti, da mora priti tako, a nikdo mi ni hotel verjeti. Povedal sem že takrat, da moramo propasti, ako se progressisti

prično udeleževati volitev. In kako bode še le o prihodnji volitvi?! Sedaj se vršijo tajne seje druga za drugo, v katerih se po 40-50 »citadinov« podeljuje občinska pravica. Vsi ti bodo volili v 4. skupini, torej z našimi okoličani skupaj.

Na zadnji volitvi ni torej odločila toliko sleparija, ampak edino le dejstvo, da je 4. razred nastopil v polnem številu.

Takrat, ko se je ustanovila 5. kurija, je bil primeren čas za spremembo volilnega reda, in sicer naj bi se bili mandati razdelili tako-le: V. kurija naj bi imela svojega poslanca, 1. in 2. razred po enega poslanca, tretji in četrti enega in okolica za-se enega.

Ponavljaje, da je mandat državnega poslanca za vedno izgubljen za nas, ako ne dobi okolica svojega poslanca, je govornik najtopleje priporočal resolucijo Cotichevo.

G. vit. Nabergoj je menil: Ker je ura že pozna in ker je g. tajnik temeljito razložil vprašanja okrajnega glavarstva, ne bom se spuščal v daljšo razpravo o tej stvari. Samo radi nekih pojasnil sem si izprosil besedo.

Leta 1868. in 1869. je zavladala velika agitacija po okolici. Takrat smo imeli poštenih mož na čelu vasij, tako imenovane delegate: ti so prišli do trdnega prepričanja, da iz okoličanov mora postati sčasoma sam proletarijat, ako pojdejo stvar tako dalje. Okolica je ginila v gmotnem pogledu, kakor sneg na solne. In ker so sprevideli nevarnost, začeli so ti možje delati na to, da bi se ločili od mesta. Vlada je vzela v poštev žalostno stanje okoličanov in je izprevidela sama, da se nekaj mora storiti. Vlada je bila okolici naklonjena tem bolj, ker ji je ista dajala petkrat toliko dohodkov, nego je imela užitka od mesta.

A tu se je ponovila zopet stara pesem: zaradi izdajalstva je propala ta plemenita ideja.

Na magistratu so namignili nekaterim možem — prav za prav podkupili so jih, da so podpisali protijzjavo, v kateri je bilo rečeno, da se nočejo ločiti od mesta in s tem je bila podrt vsa akcija.

Tudi o zadnjih volitvah, katere je omenjal g. Goriup, glasila se je ista stara pesem izdajalska.

Za nasprotnike so glasovali takšni ljudje, od katerih ne bi bili nikdar pričakovali kaj takega. Zdi se, kakor da je izdajalstvo nekako ukoreninjeno v nekih odstotkih našega naroda!

Kar se tiče peticije glede okrajnega glavarstva, se je že povdarjalo, koliko upliva magistrat na obrt, na pr. na zidarstvo, na koncesije, davke itd. itd.

Gledé davkov stvar še ni takega pomena, ker magistrat le kasira davke za državo: ampak na tem je veliko, da ljudje menijo, da je od magistrata odvisno, da-li naj plačajo več ali manj davkov.

Žalostno je tudi postopanje z davkoplačevalci na našem magistratu.

No, v tej stvari, ki se je tudi že omenila, je upanja, da se odpravi sčasoma; ali bolje je, da se še molči o tem, dokler ne pride stvar v boljši tir.

A nekaj drugega prav čudnega treba omeniti. Na Proseku se je dinarjem odmeril obrtnijski davek. Kdo je temu kriv? Davčna administracija je kriva. To je popolnoma krivično in protizakonito postopanje. Čudno se mi zdi, kako je mogoče, da davčna uprava nalaga osebnim dohodninski davek malim posestnikom iz okolice. Poznam kmeta s Kontovelja, ki je pridelal 5—6 veder vina in mora plačati osebni dohodninski davek! To je protizakonito pri ljudeh, o katerih je izključeno, da bi morali plačevati tak davek!

Predsednik: Od mene so tirjali hišni davek!

Dr. G. Gregorin: Od mene pa rentni! (Veselosť. Klie: Reklamirati! Reklamacije še niso rešene!)

G. vit. Nabergoj je nadaljeval: Pa se nam poreče: »Saj imate komisijo! Pritožite se!« Res imamo komisijo; zdaj imamo celo neke svoje ljudi v njej. To je res in lepo. Ali vprašam: Zakaj nadlegujejo siromaka? Zakaj se sistemu provzročajo poti, troški itd.

Gledé glavarstva se je vprašalo svojedobno, kako sodi vlada o tej zahtevi naši? Naj omenim, da sem jaz enkrat interpeliral tudi ekselencu grofa Gočssa. Bilo je v tork po minulih Binkoštih. On mi je rekel: »Prav ta dva praznika sem se bavil s to

idejo; sicer pa gotovega ne rečem ničesar; toliko rečem, da pojde težko.« — Tako pojasnilo sem dobil.

Kar se tiče policijskih razmer, ostanimo vsi pri tem prepričanju, da se nam stanje nekoliko zboljša. Nevarno pa je — to moram omeniti — ako imajo tako oblast v rokah ljudje, ki nimajo vesti. Mora biti pravična vest, da se ne godi krivica. Tukaj pa žalibog imamo toliko dokazov, da se je masševalno nastopalo proti vsakomur, ki se se je le predrznil reči, da se postopa nepravilno. (Burna pohvala in ploskanje.)

Zborovalec Stanko Godina je menil: Glede izdajstva moram nekaj omeniti tudi jaz. Želel bi vedeti namreč, če je že res izdajalec: od kod pa izhaja to izdajstvo? Dovolite, da vam odgovorim jaz na to vprašanje: izhaja iz sistema. (Splošna pohvala in ploskanje.) Znani so mi dogodki iz zadnjih volitev v 2. okraju. Grešilo se je res, a iz nevednosti; naši ljudje so brez šol in magistrat ima preveliko moč v svojih rokah (Klie: vso!), ljudje so preveč odvisni od njega. Če hoče okoličan napraviti le majhen hlev, mora biti z magistratom, sicer mu delajo sitnosti.

Da smo propali, bili so pa tudi drugi vzroki.

Govornik je povdarjal še posebno, da se je volitev v okolici morala zaključiti že ob 1. uri, dočim je trajala v mestu do 4. ure.

G. vit. Nabergoj je konstatiral ponovno, da, ako tudi neradi, so hodili nekateri iz okolice vendar-le proti lastnim bratom, in da se je pojavljalo istinito izdajalstvo.

Bič ek hoče tudi govoriti o vzrokih propada o zadnjih državnoborskih volitvi, zlasti o agitatorjih, kako so podkupovali volilce; a predsednik ga prosi z ozirom na pozno uro, da zapusti to že itak znano polje.

Resolucija Coticheva z dodatkom dra. Gregorina, se je vsprejela soglasno.

Besedo je dobil dr. Ribaf, da spregovori o sodni in politični upravi na Primorskem približno tako-le:

Slavni zbor! Danes se je že veliko tožilo o slabih, nezdravih, uprav nesrečnih razmerah na Primorskem. Da so te tožbe utemeljene, o tem ni dvoma. Priznati pa moramo: v prejšnjih časih je bilo še slabše. Ko se je l. 1873. predstavljala dr. Vitezič na Dunaju kakor zastopnik slovenskega življa na Primorskem, čudili so se ministri in poslanci temu, da v Istri sploh žive — Slovani. Vsi so smatrali Primorsko za laška tla.

In to se da lahko umevati. Saj še dandanes, kdor potuje po naši domovini, vidi, da je vse po-barvano, tako reči, laškimi barvami.

Kaj je krivo temu? Ljudstvo ne, kajti mi smo v večini. To je nekaj umetnega; na umeten način nadejane so naši pokrajini laške barve. Temu je kriva v prvi vrsti laška sodna in laška politična uprava.

Tu je vse laško ne, samo kar se tiče zunajnosti, ampak tudi kar se tiče duha pravosodstva.

Nočem trditi, da so vsi uradniki v nas Lah; tudi Nemeecv je veliko. Pa čudno! Čim so stopili Nemei na ta neodrešena tla, postajajo tudi oni navdušeni povspeševalci laških aspiracij.

Najlepši dokaz, kako se vlada pri nas, kako se godi nam in kako Lahom, je okolnost, da se od dne do dne naseljuje tukaj več laških podanikov. Oni, ki so kakor berači prišli v to zemljo, uživajo vse predprave, a nam se ne dajo najprimitivnejše pravice, ki nam grejo po zakonu, po ustavi. Kako lepo skrbiti za laške podanike občina in država! Ako pojde tako naprej, morali bomo postati laški podaniki, da bomo na Primorskem uživali tiste pravice, ki bi nam jih morala dati avstrijska vlada.

Najprej se hočem pomuditi nekoliko pri pravosodstvu primorskem.

Zadnje dni so se čuli gledé sodne uprave živahni protesti. Tako piše »Piccolo«, da se hoče slavizirati laška sodna uprava. A kaj se je zgodilo prav za prav, da je provzročilo toliko krivka v nasprotnikovih vrstah? Slučaj je ta, da je izpregovoril državni pravdnik v Trstu par besedie v slovenskem, a v Rovinju v hrvatskem jeziku. To je torej slaviziranje! (Buren smeh.)

S takim pisarjenjem nas laški listi le zasmejujejo. Kajti sami vedo dobro, da je ostalo vse pri starem, da je na sodiščih poslej kakor doslej — vse laško. (Žalostno!)

Evo vam ilustracije, kako se vršijo pri nas razprave proti slovenskim strankam: Obtožnica je laška, ter se čita obtožencu v laškem jeziku; zapisniki so laški ali nemški; sê stranko se govori na razpravi neki jargon, ki ni niti laškega, niti slovenskega pokoljenja; vsa razprava je sicer laška in nazadnje spregovori državni pravdnik slovenski morda te-le besede: »Visoki sodni dvor! Predlagam, da se ugotovi obtožba!«

To je torej slaviziranje. Govornik je risal dalje v bujnih barvah, kako se na razpravah poskuša obtožencu sugerirati znanje blažene laščine, kako se ga vabi, da bi vsaj nekaj moral vendar-le znati laški; potem, če stranka vendar-le noče ali ne more umeti starega kulturnega jezika, pravi se jej: »No se bomo pa tudi tako razumeli!«*)

Da, gospôda moja, pri nas bi moral biti vsaki obtoženeec patentiran filolog; moral bi znati, kakor kakšen profesor, vsaj tri jezike, da bi umel laško obtožnico, nemške zapisnike in onih par slovenskih fraz! (Burna pohvala.)

Tako se postopa z nami. To je škandal za kulturno državo! (Klic: Istina! Škandal!) In to ne bo boljše, dokler ne izgine laški duh, ki preveja in navdaja našo sodno upravo.

Povdarjam, da je težko govoriti o tej stvari. To je jako kočljiva stvar. A nekatera fakta moram navesti.

Konstatirati moram najprej dejstvo, da se naši sodniki rekrutirajo skoraj izključno iz laškega dela prebivalstva, in sicer iz laških mest. Kakšnega mišljenja pa so naša laška mesta, to je znano vsem; tega laški meščani tudi ne tajijo; to pokazujejo ostentativno in na jasne načine o vsaki priložnosti.

In ako je n. pr. eden brat-odvetnik odločen pristaš in med prvoborilci laške stranke, kdo bi se čudil, da je drugi brat-sodnik tudi laškega mišljenja?

Tega niti zameriti ne moremo sodniku.

Na laških gimnazijah se vzgajajo mladeniči v izključno laškem duhu; v Gradu na vsenčilišču uživajo predpravico, da polagajo izpite v laščini in še to pred nemškimi profesorji, ki znajo laški malo ali pa nič. Potem pa prihajajo v javnost, uradujejo v mestih istega laškega mišljenja, čitajo samo časnike, napolnjene laškim duhom, tiste časnike, ki propovedujejo neprestano, kako smo Slovenci in Hrvatje inferijoren, jedino Lah pa kulturni narod in da se torej ta inferijorni narod mora zatreti na vsaki način! (Vskliki ogorčenja.)

Tak sodnik bi moral biti vzor človeka, da bi vse to ne uplivalo nanj, in da bi mogel ostati v svojem poslu nepristranski branitelj pravice in resnice!

Kar se tiče oseb, kakor že omenjeno, nemoremo zameriti posamičnikom, da delujejo na njih razmere, ki jih obdajajo. Ali žalostno je to, da taki sodniki sodijo nas! (Tako je!)

In če se pritožimo, če zahtevamo, naj se nam da slovenskih, oziroma hrvatskih sodnikov, odgovarja se nam: Saj bi vam jih radi dali, ali jih nimamo. (Smeh.) Skrbite sami za svojo inteligenco, skrbite sami, da dobite potrebnega naraščaja.

Tako se nam odgovarja. Vprašam, kdo pa je kriv, da nam nedostaje slovenskega naraščaja v sodni stroki? Mi gotovo nismo krivi. Saj nimamo priložnosti, da bi si mogli vzgajati svojo inteligenco. Na vsem Primorskem nimamo nijedne slovenske srednje šole. Še normalne slovenske šole ne moremo dobiti v Trstu, dasi že 14 let beračimo za-njo. Kje naj si torej vzgajamo svoj naraščaj?! (Tako je!)

Ako pošiljamo svoje otroke v laške ali nemške šole, vzgajamo si odpadnikov, sovražnikov svojega naroda. (Viharen aplavz.)

Ali naj pošiljamo morda svoje otroke iz Trsta na Prosek, ali v Sežano v šolo? Kdo more to storiti, če je po svojem poslu navezan na Trst? Kdo more kaj takega zahtevati od nas?

Po vsem tem je uprav čudno, kje jemljejo vladni krogi poguma, da nam pravijo: Skrbite sami za svoj naraščaj, za svojo inteligenco!!

Ne, država je tista, ki ima dolžnost, da si vzgaja takšnih uradnikov, kakoršnih prebivalstvo potrebuje, kakoršnih država mora imeti.

Dokler nam država daje samo laških in nemških šol, onemogočuje nam, da bi si vzgojili porabnih uradnikov; dotlej ne bo boljše v tem pogledu. (Tako je!)

*) Opazka. Konstatovati treba, da se je na zadnjih obravnavah proti izrednikom v Nabrežini v jezikovnem oziru stvar obrnila na bolje.

Da bi osvetlil razmere, ki vsled laškega duha naše sodne uprave vladajo na primorskih sodiščih, navajal je govornik, kričeč slučaj. (Klic: To so turške razmere!)

Kar se tiče politične uprave, ne vem, kje naj bi začel. Gledé jezikovnih razmer opominjam na tisto lepo interpelacijo poslanca Spinčiča v državnem zboru gledé uradovanja političnih oblasti na Primorskem, na katero je g. minister-predsednik imel poguma odgovoriti, da je to le en slučaj, sicer pa, da na Primorskem vlada sedaj najlepša enakopravnost. (Viharen smeh.)

Poslanec Spinčič se ni udal meni nič tebi nič, ampak pozval je, ne bodi len, narod, naj on izreče svojo sodbo. In narod se je odzval njegovemu pozivu, oglasil se je ter podal v kratki dobi svojemu zastopniku toliko kričečih podatkov, toliko dokazov o flagrantnih krivicah da se je minister-predsednik privatno izrazil tako-le: Če se mi prinaša na enkrat cel koš takšnih slučajev, mi ni mogoče preiskovati! (Veselo!)

Kje vlada pri nas enakopravnost? Daleč smo še od nje!

Razvidno pa je iz one izjave grofa Thuna tudi to, da se mu od podrejenih uradov krivo poroča o tukajšnjih razmerah. Zato naj se nikdo ne čudi, ako ne moremo imeti nobenega zaupanja do tuk. oblasti, ki o naših stvareh tako slabo obveščajo svojega vrhnega šefa na Dunaju. (Burno pritrdjevanje). Naj bi vsaj molčali, naj ostanejo vsaj pasivni! A preveč je to, da še poročajo proti nam. Toliko o jezikovni zunanji strani politične uprave.

Tudi o duhu, ki vlada v pol. upravi na Primorskem, bi se lahko dobilo cel koš eklatantnih slučajev, cel koš krivic. A marsičesa se ne sme povedati.

Še enega vprašanja bi se rad dotaknil.

Kadar se pritožujemo na Dunaju, pravijo nam: »Mogoče, da je tako, kakor pravite. Pa morate imeti potrpljenje, morate počakati, da se informiramo.« (Viharna veselost). Potem mine mnogo, mnogo časa, in nazadnje prihajajo še tisti »viši oziri« (Smeh), iz katerih se ne more ugoditi našim opravičnim zahtevam, o katerih »viših ozirih« se je govorilo že tudi lani in letos.

Saj se je zagrozil g. minister-predsednik tudi letos, da se bo moralo »iz ozirov na neke višje ozire« (Hrupna veselost) strogo postopati radi zadnjih izgredev.

Lotimo se enkrat vprašanja: Kaj so prav za prav ti viši oziri? Kratek odgovor: To je Italija! (Ploskanje in vrišč). To je naša zaveznica onostran luže.

Tuji državljani so torej pri nas več vredni, nego domačini! Da bi se njih ne zbudlo v oči, mora se nam goditi krivica.

In vprašajmo se dalje: kaj in kakšna je prav za prav ta Italija? Ali je res tako strašna? Ali se je naša država res mora bati, da iz ozirov do nje morajo trpeti krivice naši državljani?

Odgovarjamo: Avstrija se še nikdar ni bala Italije, in ni imela vzroka za kakšno bojazen. Pač pa narobe.

Spomnimo se samo leta 1848., potem 1859. in 1866.! A sedaj naj bi se je bali! Poglejte v Afriko, kako so se vedli tam ti slavni junaki! (Raznovrstno vsklikanje).

Takih junakov naj bi se bali mi?! Naše ljudstvo je še vedno tako, kakor je bilo leta 1848., 59. in 66. In če bi Italija hotela protestirati proti temu, da Avstriji uživajo pravice v svoji zemlji, naj le poskusi! Mi smo še zmiraj pripravljeni, kakor nekdanj, braniti pravice naše države se svojimi prsmi, se svojo krvjo! (Burno odobravanje. Klic: Živio! Zmiraj pripravljeni!)

Predsednik je zvonil.

G. Dr. Rybář je nadaljeval: Samo nekaj bi še rad omenil, ali bode potem komu prav ali ne!

Vi ste pokazali svojim ploskanjem in odobravanjem, da v slovenskem ljudstvu še živi tisti patrijotični duh, kakor je živel od nekdanj. In prav je tako. Saj vemo mi, da je narod slovenski lojalni do krvi, da mu ni svetjše stvari na tej zemlji, nego prevzvišena dinastija in mila domovina. (Odobravanje).

A mi na Primorskem smo prišli tako daleč, da se nam ta lojalnost, ta patrijotizem šteje v

greh! Sklicujem se na faktum! Čitati je bilo v »Piccolo« — in »Piccolo« je avtoriteta, bajé celo za sodnike — da je o neki demonstraciji na glavnem trgu tržaškem uradnik, ki je o tej priliki interveniral, prepovedal klicati: »Evviva l'Austria!« in je navedel tudi vzrok za to prepoved, namreč: da je to provokacija Italijanov! (Vskliki ogorčenja!)

Tako stoji v »Piccolo«. In ker se temu listu ni doposlal noben popravek, moramo torej sklepati, da je bila resnica. (Klic: To se je reklo že o drugih prilikah).

Torej če kličemo: »Živela Avstrija!«, je to provokacija za druge državljane! Jaz pa sem menja: če se sistematično dela na to, da se ponižuje v ljudstvu ta patrijotični čut, in ako je kdo v strašni bolesti svoje duše, v groznem trenutku, prekoračil dovoljene meje patrijotizma, če se potem tako strogo postopa, kakor tukaj ob priliki zavratnega umora preljubljene vladarice — potem se slavna vlada ne bode smela čuditi, ako o drugih priložnostih ne bode čula več klica: »Živela Avstrija!« — Zavedali se bodemo sicer tudi za naprej, da smo Avstriji, ker živimo v tej državi, a vedeli bodemo tudi, da smo Slovenci, da imamo tudi mi brate, in klicali bodemo: Živeli Slovenci! (Gromoviti vskliki: Živeli Slovenci! Viharno ploskanje. Govorniku so čestitali mnogi zborovalci).

Govornik je predlagal na to nastopno resolucijo:

„Pozivlja se visoka vlada: 1. da uredi sodno upravo v smislu obstoječih zakonov na ta način, da bode mogel na Primorskem sleherni Slovenec in Hrvat dobivati svoje pravo v svojim materinskem jeziku; 2. naj se vendar enkrat spremeni stari, zgrešeni in še vedno trajajoči vladni sistem na Primorskem, ob katerem je večina prebivalstva v gospodarskem, kulturnem in političnem oziru izročena na milost in nemilost italijanski manjšini.“

Govorniku so čestitali od vseh strani. Resolucija dra. Rybářa se je vsprejela ob splošnem ploskanju in jednoglasno.

Za besedo se je oglašil zborovalec dr. Matej Pretner: Čuli smo dosedaj, kako se nam godi v političnem oziru. Naglašalo se je, kako se v nas v političnih stvareh branijo tuji proti Avstrijem in kako se je v zadnjem času naš položaj še poslabšal mesto poboljšal. A tudi v gospodarskem pogledu gremo nazaj.

O tej stroki hočem govoriti; ker imamo danes le malo časa na razpolaganje, se moram omejiti na nujnejše.

Mnogo se dandanašnji govori in piše o ekonomičnem položaju našega mesta, kako treba Trst povzdigniti z novimi železničnimi zvezami itd., a za to, kako se godi masi ljudstva, kako je v Trstu in sploh na Primorskem v gospodarskem pogledu, se malokdo briga.

Vsi veste, da je Primorje, razun Trsta večinoma navezano na poljedelstvo in posebno še na vinarstvo. Ali če pogledamo dandanašnje vinograde v tržaški okolici ali v Istri, vidimo pogosto tam, kjer so bili nekdanj rodovitni vinogradi, zapuščene pašnike; ljudstvo na deželi obožuje ter postaja nezadovoljnejše od dne do dne.

Kdo je temu kriv? Glavni vzrok je ta, da je v tržaški okolici, v Istri in deloma tudi že na Goriškem trtna už okužila vinograde in jih mnogo popolnoma opustošila in da v tej bedi pogrešamo pomoči od strani države.

Leta 1891. in 1892. so se sklenili zakoni o podpori posestnikom po trtni uši opustošenih vinogradov. Vlada je bila spoznala, da je pomagati kmetom, katere je trtna už spravila v ubožstvo z brezobrestnimi posojili, da si bodo mogli znova nasaditi svoje vinograde z ameriškimi trtami, in naša država je določila zakone od dne 3. novembra 1891. št. 150 drž. zak., in od dne 28. marca 1892. št. 61 drž. z., da je dajati taka brezobrestna posojila. Ker pa je hotela vlada prisiliti tudi posamične dežele k takim posojilom, določujejo omenjeni zakoni, da naj daje država kmetovalcem le toliko za brezobrestna posojila, kolikor daje dotična dežela, v kateri žive kmetovalci, katere je podpirati.

Tako se tudi res godi po raznih kronovinah

naše države. Niževavstrijska n. pr. je dajala po 50.000 do 100.000 gl. na leto in toliko je dajala tudi država kmetovalcem na Niževavstrijskem na brezobrestnih posojilih. Tudi na Kranjskem se porablja v ta namen po 20—30.000 gl. na leto deželnega in onoliko državnega denarja.

Tako naj bi se godilo tudi v nas. A kaj se je storilo v tem oziru pri nas? Odgovoriti moramo: nič, prav nič! Večine deželnih zborov na Primorskem se ne brigajo za take stvari in visoka vlada pusti dež. zborom delati, kar hočejo.

Kmetijsko in vrtnarsko društvo za Trst in okolice ni zamudilo priložnosti, da ne bi bilo opozorilo tukajšne visoke vlade na potrebo brezobrestnih posojil za vinogradnike na Primorskem in posebno v Tržaski okolici; vložili smo več prošenj za taka posojila na tukajšnje c. kr. državno namestništvo.

Namestništvo je zaista bilo naklonjeno ter je stvar podpiralo. Sedaj bi se naj brigal magistrat. — Fakt pa je, da so naši vinogradniki do danes brez vsake pomoči.

Tu treba pomagati. In iz tega namena sem pripravil resolucijo, katero pozneje predložim slavnemu zboru in s katero se pozivlje vlada, da naj država sama daje našim brezobrestna posojila za nove nasade vinogradov z ameriško trto. To je potrebno, da ne bodo naši potomci navadni delavci, navadni težaki.

Gospoda moja! Mi živimo na Primorskem v izrednih razmerah. Znana vam je vsem tista nesrečna klavzula o carini na vino v trgovinski pogodbi med Avstrijo in Italijo, vsled katere toliko trpijo naši kmetovalci. Stvar je povsem jasna. Naši ljudje ne morejo vzdržati konkurence se sosedno državo. Če si je nasadil naš kmet nov vinograd, mora 3—4 leta čakati brez vsega dobička, in v tem času plačevati razmeroma drage delavske moči. Na Laškem, kjer so vinogradi v veliki meri zaraženi, kjer so delavci zelo po ceni — za malo polente in nekaj kapljice vina delajo ves dan, — tam pridelujejo vino mnogo ceneje, nego pri nas. Vsled tega avstrijski vinogradnik ne more vzdržati konkurence z italijanskim — in to čutijo, radi nizke vožnjine za prevoz vina po morji, pred vsem in v največji meri kmetovalci na Primorskem. Vsled te konkurence in trtne uši je prišlo tako daleč, da naši ljudje že pomišljajo, ali bi sploh še nadalje obdelovali vinograde!?

Ker pa je omenjeno vinsko klavzulo ustvarila država sama, smemo zahtevati od nje, da nam olajša zle posledice te klavzule in da se, radi nepremagljive konkurence, dajejo za dobo veljave omenjene klavzule našim kmetovalcem podpore v večji meri.

Zahtevati pa moramo tudi, da ista klavzula odpade v prihodnji pogodbi med Avstrijo in Italijo, in to zaradi velike škode, ki jo trpe naši kmetje vsled nje.

In v tem smislu priporočam slavnemu zboru drugo resolucijo

Že iz vsega tega, kar smo dosedaj slišali, izhaja, da je naš gospodarski položaj v jako žalostnem stanju. In ker od poklicanih faktorjev ne dobivamo nobene podpore, ne preostaje nam drugega nego da si pomagamo, kolikor je to mogoče, sami. In naši ljudje so si, uvaževaje okolnost, da od države ni pričakovati pomoči, res začeli pomagati sami. V to svrhu se je ustanovilo nekaj posojilnic in hranilnic, vinarskih in gospodarskih zadrug. Posebno hranilnice so nam bile živa potreba.

Kdor vidi, kako visoke obresti se mora včasih plačevati po mestih od posojil — namreč po 10—12% — in kdor ve, kako težko je dobiti posojila tudi pod takimi pogoji, uvideti mora vrednost posojilnic. Mislili bi torej, da bo take zavode, ki pomenjajo blagoslov za prebivalstvo, podpirala vlada na Primorskem, kateri mora vendar biti blagostanje prebivalstva na srečo. Kdor misli tako, zelo se moti.

Kake zapreke se nam delajo že tedaj, ko se ustanovlja podoben zavod! Zahteva se n. pr., da se mora o snovanju Reiffeneisen-ovih posojilnic poklicati notar! Ako se snuje taka posojilnica kje v kakem zagorskem selu, ki je malo bolj oddaljeno od bivališča notarjevega, lahko se dogaja, da stane ustanovitev nove posojilnice nad 100 gl. Kaj da pomenja to za mlado, nekaj družstvo, ume lahko vsakdo. S tem se popolnoma preprečuje snovanje

Reiffeneisenovih posojilnic, ki so nam tako živa potreba.

Ako se je vkljub vsem oviram posrečilo osnovati kje posojilnico, vidimo nove zapreke v tem, da uradi ne pripoznava jezika dotičnega zavoda.

Znane so vam nadalje one zapreke, ki so jih delali našim denarnim zavodom vlada in posebno tudi sodišča s tem, da so jim odrekli pravico, jemati vloge od nezadružnikov.

Tako vidimo povsod, mesto podpore, razne zapreke.

Uprav žalostno pa je, če primerjamo v tem pogledu Primorje z drugimi doželami. Na Niževavstrijskem daje sam deželni odbor Reiffeneisenovim posojilnicam podpore v obliki brezobrestnih posojil, — pri nas pa se pripoveduje občinam, da ne smejo nalagati svojega denarja v posojilnicah!

Deželni odbor Niževavstrijski se ravna po obstoječih zakonih. Vse polno je namreč ministerskih naredeb, da se naj podpirajo taki zavodi — a pri nas, kjer ljudstvo bridko trpi vsled pomanjkanja gospodarskih in pridobinskih zadrug, kakor posojilnic, mlekarških zadrug itd., — se ovirajo taki zavodi v njih delovanju.

Sedaj pa vprašamo: zakaj dela vlada tako? Zakaj dela proti obstoječim zakonskim odredbam in proti očitemu hasku našega ljudstva? Mar zato, da se naši kmetje ne osvobodijo tistih laških odeluhov, katerih je vse polno po naših mestih?

Tudi glede posojilnic in podobnih zadrug predlagam resolucijo, s katero zahtevamo pospeševanje in podpiranje istih od visoke vlade.

Gospoda! Sedaj se mi je pečati prašanjem, o katerem se je pri nas še malo govorilo. V novjšem času je sklenila Avstrija mnogo pogodb s tujimi državami, s katerimi je skušala varovati pridelke naše velike obrtnije pred tujo konkurenco. Na pr. sladkor, petrolej itd. To je prav. Ali žalostno je, gospoda moja, da se nikdar ni govorilo o tem, kako bi se podpiral in varoval naš delavec pred tujo konkurenco!

Poglejmo, kaj se godi v tem oziru v drugih državah. Poglejmo najprej v Ameriko, kamor so začele pred leti naseljevati se velike množice Kitajcev-delavcev, s katerimi ni bilo mogoče vzdržati konkurence. Kitajci se zadovoljujejo z najskromnejšo hrano, nimajo skoraj nobenih družih potreb in delajo za najnižjo mezdo, in kamor so prišli ti delavci, so spodrinili civilizovane delavce in znižali mezdo delavcev. Zjedinjene države severne Amerike so uvidele nevarnost, ki preti domačinom od te kitajske povodni in so rekle kratko: »ne dovoljujemo več, da bi se Kitajci selili k nam! Kdor pri nas hoče najti zaslужka, mora biti človek, civilizovano bitje, ki ima človeške lastnosti; živine, ki nima drugega smotra in drugih potreb, nego jesti in piti, ne potrebujemo«. Zato so sklenile zjedinjene države severne Amerike zakon, s katerim so zaprečile naseljevanje Kitajcev v te države. Tako delajo praktični Amerikanci!

Kako pa je pri nas?

V Trstu vidimo veliko delavcev iz Italije. Zakaj jih je toliko? Nekateri podjetniki jih naročajo zaradi nacionalizma, ker so njihove narodnosti. Ali takih slučajev je malo. Glavni vzrok je ta, da ti ljudje ceneje delajo, ker so bolj navajeni stradati, da za malo polente in vina delajo od zore do mraka. Drug človek, ki ima nekoliko olike, ki misli na nekaj več, nego jedino le na jed in pijačo in ki ne skrbi samo od danes na jutri, naravno ne more delati za tako ceno, za kakoršno vam to zamorejo delavci iz Italije.

Kako huda je ta konkurenca italijanskih delavcev, nam pričajo najbolj krvavi izgredi proti italijanskim delavcem na Francozkem in v Švici, kateri izgredi so vam gotovo v spominu.

Takih izgredov, s katerimi so se italijanski delavci pregnali iz Francozke in Švice, nikakor ne moremo odobravati, tudi ne moremo radi razmer in vezi; v katerih stoje države v Evropi mej seboj, zahtevati, da bi naša država postopala proti italijanskim podanikom, tem evropskim Kitajcem, tako, kakor postopa severna Amerika proti Kitajcem — če tudi bi se morala država, ki tako zanemarja nižje sloje svojega prebivalstva, ki tako malo skrbi za moralčen in gospodarski razvoj svojih revnih podanikov, kakor Italija, odpovedati pravici izseljevanja svojih podanikov v tuje države. Kaj takega o naših razmerah ne moremo tirjati — a kar smemo in moramo tirjati, je to, da naša država ne

podpira v naši domovini italijanskih podanikov v škodo svojih podanikov, in da brani, kjer bi zamogla, avstrijske delavce pred tujo konkurenco. V tem oziru se pri nas premalo stori. O tem pa, da bi se branil naš avstrijski delavec, o tem se je pač še malo govorilo v našem parlamentu in še manj je storila vlada v tem oziru. Govornik navaja potem raznih slučajev. Pred nekoliko leti je prišla iz bližnjega nam mesta Milj deputacija k namestniku v Trstu, pritožiti se proti temu, da Stabilimento Tecnico na gradnji ladij za c. kr. avstrijsko-ogersko mornarico rabi v veliki množini delavce iz Italije. To se je godilo prav takrat, ko so se avstrijski podaniki izseljevali radi pomanjkanja zaslужka v Brazilijo.

O zadnjem štrajku voznikov in delavcev tukajšne tramvajske družbe se je pokazalo, da ima ta družba več italijanskih podanikov v svoji službi, če tudi ima ta družba v svoji keneesiji izrečno določilo, da ne sme imeti tujih podanikov v svoji službi. Tukajšnje namestništvo je pozneje zahtevalo, da naj tramvajska družba odpusti italijanske podanike iz službe, — če se je to tudi zgodilo, ne vem. (Klic: Ti so še tu.)

Omeniti hočem znanih vam dogodkov v tukajšnji mestni plinarni. Vi veste, kako se tam naši ljudje sistematično odstranjujejo in nastavljajo na njih mesta delavci iz Italije. Slovenski delavec, ki je imel pogum ovaditi italijanskega podanika radi razžaljenja naše cesarske hiše, je bil od mestne plinarne odpuščen iz službe.

Razne osebe uživajo čast in pravice kakor javne oblasti n. pr. mitničarji; če ga razžališ, boš kaznovan ostro, ker si razžalil javnega funkcionarja.

Poznam kmeta, ki se je pretepal z nekim takim javnim funkcionarjem; bil je kaznovan radi javnega nasilstva. A oni javni funkcionar je laški podanik, ki je, če se ne motim, še danes v službi!

Po vsem tem ni čuda, ako naši delavci postajajo apatični, ni čuda, da peša in slabi v tem sloju od dne do dne bolj patrijotizem, ni čuda, da naši ljudje stopajo od dne do dne v večem številu v službo irredente, mené, da tam dobijo vsaj zaslужka, a da smejo delati, kar se jim poljubi.

Takih razmer ne moremo trpeti dalje. Zahtevati moramo, da vsaki, tudi najzadnji avstrijski podanik, vživa v svoji domovini toliko varstva, kolikor kak tuji podanik, da se na javnih podjetjih in na podjetjih, kjer je država prizadeta, nastavljajo samo avstrijski podaniki.

Priporočam slavnemu zboru, da sprejme dotično resolucijo.

Velike gospodarske važnosti za prebivalce ob morskem obrežju je ribarstvo.

Ume se samo po sebi in primitivna dolžnost vsake države je, da v svoj prid izkorišča prirodno bogastvo, a da v tem pogledu ne dopušča ničesar, ker bi bilo v kvar domačinom.

Tako je povsod drugod, samo v Avstriji je drugače.

Slavni zbor! Znano vam je, kako je naše ribarstvo prešlo popolnoma v roke tujih laških podanikov. Na tem polju se avstrijski domačini popolnoma izpodjedeni. Avstrije, kakor smo omenili že prej, ne more konkurirati z Lahom, ki ne pozna skoraj nobenih potreb razun vsakdanjega nedovoljnega živeža.

Tudi jaz sem prijatelj svobodne konkurence, vendar mislim, da gre avstrijska popustljivost tukaj malo predaleč. Stvar je taka-le:

Vsaka država ima pravico ribariti v svojih morjih; tako tudi naša, in sicer 3—4 milje od obali. Tako je povsod; samo pri nas je drugače. Leta 1878. je namreč naša država s posebno pogodbo dovolila laškemu podanikom, da smejo, kakor se glasi v dotični pogodbi, »ganz ausnahmsweise und nur für die Dauer dieses Vertrages« — torej »čisto izjemoma in le za dobo veljave te pogodbe« — ribariti v avstrijskem morju ob vsem obrežju do — ene milje od istega.

Ta posebna pogodba se je motivirala z »posebnimi« razmerami. Jadransko morje je namreč polno rib ob vshodni obali, na italijanski strani pa jih ni nič. Gospoda! To so tiste »posebne« razmere. (Klic: Ribe ne marajo Lahovi!)

Vsaka država bi v enakem položaju branila svojo korist in skrbela za to, da njeni podaniki izkoriščajo bogatstvo prirode v njenih morjih.

A čujte! Navedena pogodba je bila v veljavi od 1878.—1891. leta. S tem letom, mislili bi, da

je nehala dotična pogodba, ter da se je vrnilo domačinom, kar je domačinov.

Moti se, kdor misli tako.

Leta 1891. je sklenila Avstrija novo pogodbo z Italijo in zopet so bile sprejete iste »posebne razmere« in Lahi uživajo iste predprave, seveda zopet samo za dobo priužjoče pogodbe!

Kakšne posledice ima ta konvencija glede ribarstva, ve pri nas sleherni otrok. Gospoda! Tu se gre za kruh. Pretepi, ki jih zaporedoma vidite med italijanskimi in domačimi ribiči, pričajo jasno, kako važno je za naše ljudi to vprašanje. Ti krvavi pretepi so boji za vsakdanji kruh in to bi lahko videli in vedeli tudi na Dunaju.

Naše ribištvo je popolnoma obubožalo vsled teh uprav nerazumljivih razmer. Meni je rekel star ribič v Sv. Križu: »Mi vsi tukaj bili bi gospodje, ko bi ne bilo ribičev iz Italije v avstrijskem morju.«

Vi pa vsi veste, da so naši ribiči sedaj veliki reveži vsled konkurence ribičev iz Italije!

Z ozirom na te uprav neznosne razmere, predlagal bom slavnemu zboru dotično resolucijo.

Z resolucijami, ki jih predlagam, hočemo opozoriti vlado, da je v nastetih stvareh treba ukreniti nekaj pozitivnega. Gmotno stanje mase ljudstva na Primorskem peša, ne dobiva prepotrebne pomoči od države in je brez vsake obrambe proti konkurenci iz sosedne Italije. Prašajte kmeta ali delavca na Primorskem, kake dobrote ima od svoje države? Odgovori, Vam: »Država tirja od nas davke in vojake in če kaj naredimo, nas zaprò — to je vse, kar imamo od države.«

Nisem pesimist, vendar moram ponoviti: če pojdemo v gmotnem oziru po tej poti naprej, postati mora vsak priprosti državljani indiferenten proti državi, ki tako skrbi za svoje podanike.

Ako merodajni krogi tega nočejo verjeti, naj le gredo n. pr. v Istro, kjer je trtna uš uničila nekdanj plodonosne vinograde, naj gredo v tržaško okolico: iz premožnih posestnikov postali so proletarci, ki v Trstu iščejo kakor fakini kruha in zasluzka.

Govornik je koncem svojega govora, katerega smo prijavi le v glavnih potezih predlagal sledeče resolucije, ki naj se odpošljejo ne samo na visoko vlado, ampak tudi na klub kerščansko narodne zveze v državni zaornici na Dunaj:

**I. Državni zakoni od dne 3. oktobra 1891. št. 150. drž. zak. z dne 28. marca 1892. št. 61. drž. zak. naj se spre-
mene tako, da bo država sama, ne glede na posamične deželne zbornice, dajala posestnikom v krajih, kjer je trtna uš opustošila vinograde, brezobrestna posojila za to, da si posestniki nasade na novo vinograde z ameriškimi trtami, ali eventualno naj visoka c. kr. vlada na Primorskem vpliva na to, da bodo tudi deželni zbori za Trst, Istro in Goriško dovoljevali brezobrestna posojila iz deželnih dohodkov za imenovane namene.**

II. Ker so vsled trgovske in carinske nagodbe med Avstro-Ogersko in Italijo in posebno vsled klavzule v tej pogodbi, s katero se je olajšal uvoz italijanskih vin v Avstrijo, kmetovalci na Primorskem radi nizkih pomorskih voznin izročeni konkurenci z Italijo in najhujše oškodovani v svojem gospodarstvu in posebno v vinogradskem, naj visoka c. kr. vlada na Primorskem izdatneje podpira kmetovalce v gospodarskem oziru kakor v drugih deželah in vsaj izdatneje, nego je storila to dosedaj.

III. Visoka c. kr. vlada se pozivlja, da blagovoli odrediti potrebno, da na Primorskem državni organi ne bodo ovirali snovanja in delovanja raznih pridobitnih in gospodarstvenih zadrug, posebno Raiffeisnovih posojilnic, mlekarjskih zadrug v tržaški okolici, in drugih, ampak da bodo državni organi po možnosti podpirali snovanje in delovanje takih zadrug na Primorskem.

IV. Visoka c. kr. vlada naj brani avstrijske delavce pred kvarljivo konkurenco tujih delavcev in posebno italijanskih podanikov, in naj pazi na to, da se na Primorskem v službah, ki imajo

značaj javnosti, na javnih zavodih, dalje na podjetjih in zavodih, ki so podpirani od države ali ki delajo za državo ali so z državo v zvezi, nastavi le avstrijski podaniki za uradnike ali delavce.

V. Visoka c. kr. vlada naj blagovoli izdatno podpirati avstrijske ribiče, da bodo zamogli vzdržati konkurenco z italijanskimi ribiči, in delati na to, da po preteku sedaj veljavne trgovske in carinske nagodbe z Italijo, ne bo več avstrijska morja odprta ribičem iz Italije za ribarstvo.

Predložene resolucije so bile sprejete jednoglasno in so zborovalci živahnim ploskanjem izrekli govorniku svojo hvaležnost.

V utemeljevanje nadaljne resolucije se je oglašil dr. Gustav Gregerin: Po tolikih prekrasnih in temeljitih govorih moglo bi se misliti, da ga ni več vprašanja, o katerem bi se moglo danes še razpravljati. A pečati se nam je še z vprašanjem jako važnim, in sicer z vprašanjem slovenske ljudske šole v mestu tržaškem.

Na prvi pogled bi se mislilo, da je to vprašanje zgolj kulturno, a ne politično vprašanje ter da ne pristuje političnemu društvu, da se bavi s tem vprašanjem. In res bi moralo biti tako; a žalostna signatura naših razmer je ravno to, da je to vprašanje prešlo na politično polje, da je iz kulturnega postalo politično vprašanje.

Magistrat dobro ve, da oni, ki imajo v rokah mladino, imajo v rokah bodočnost naroda. Vlada tudi to dobro ve ter bi morala istotako dobro vedeti, da je šola nevarno orožje v rokah nasprotnikovih. In ker vlada vse to dobro ve, morali bi misliti, da nam hitro preskrbi, česar potrebujemo, da nam v šolskem oziru hitro pomaga do naših pravic.

A žalibog, da temu ni tako ter da vlada ne kaže niti najmanje volje, da nam v tem oziru pomore. In vendar bi bilo to v njenem interesu. Saj more videti, kaj delajo naši nasprotniki v šolah iz mladine. Da spoznamo duh, ki vlada na zavodih, katerim naj izročamo in zaupamo mi svojo dečo, pogledjmo malo natančneje, kakšen sad rodijo te šole.

Rezultat, ki ga najdemo, je žalosten; opozarjam samo na to, kako se po tukajšnjih občinskih šolah na koncu leta nabirajo doneski za razne italijanske svrhe in to vedno v laških lirah in čentezimah. To je značilno.

Vladni komisar: Zadnje leto tega ni bilo! Dr. Gregorin: Mogoče, da zadnje leto res tega ni bilo; a ravno tako je mogoče, da, celó verjetno je, da je Italijanom vlada namignila, naj ne demonstrirajo tako javno, sicer pa naj delajo, kar hočejo. Kar se je godilo prej bolj javno, to se godi zdaj bolj skrivno, in to je še bolj nevarno. Še bolj žalostno, pa je da se je enak duh uvel tudi že na drž. institutih.

Znano Vam je gotovo, kaj se je zgodilo na tuk. trgovinski akademiji pred par leti na naši na dan godu pok. cesarice. (Klie vsem ni znano!)

Med cesarsko pesmijo so namreč nekateri akademiki sikali. A namesto, da bi se uvela stroga preiskava, zakrilo ter potlačilo se je vse, da bi svet ne zvedel, kake razmere vladajo na tržaških šolah! In to vse baje v interesu »državne misli« — ali ne avstrijske!

Vsakdo bi mislil, ko vidi naš obupni boj proti tem razmeram, da bi nam morala slavna vlada pomagati, da bi morala ugoditi našim opravičenim zahtevam ter nam dati prilike, vzgajati si svoj naraščaj v patrijotičnem duhu na slovenskih šolah. Ako ne gre drugače, morala bi vlada pogumno razsekati ta zmedení vozle tržaškega šolskega vprašanja ne le v našem interesu, nego tudi v interesu državne misli same. A mesto tega slavna vlada zdaj že 14 let premišlja, kaj bi naj storila in 4 leta že študira naš zadnji rekurz, pa ga še ni preštudirala, dočim sem ga moral jaz sestaviti v 14 dneh! Po tolikih letih nam je še-le povedal ministerski predsednik, da je rešitev tega vprašanja — jako težka!

Priznam, da je za vlado res težka ta rešitev. Ako bi se namreč hotelo rešiti naš rekurz po pravici, moralo bi se ugoditi slovenskim starišem; ako bi se pa hotelo slediti svojemu srečju — moralo bi se ga odbiti. Prvega vlada noče, drugega ne sme! To je v istini težaven dilemma.

A mi prosimo vlado, naj vendar enkrat do-

vrši svoje študije o tem težavnem vprašanju; naj nam vendar enkrat odkritosrčno pove, kar bi nam itak povedala rada, da neče ali pa ne more ugoditi naši prošnji. Naj nam pove to, da hodemo vsaj vedeti, na čem da smo. Hrvatski pregovor pravi: »Strpljen — spašen«. Pretrpeli smo že marsikaj, pretrpimo, preživimo tudi tako vlado!

Konstatujé se enkrat, da je bilo to vprašanje le vsled volje vladine prenešeno na politično polje, je predlagal govornik sledečo resolucijo:

„Javni občni zbor „Edinsti“, zbran v Trstu dne 13. nov. 1898., pozivlja sl vlado, da slednjič reši vprašanje ustanovljenja slovenske ljudske šole v mestu tržaškem, katero prošnja se zavlačuje že od 22. septembra 1884. leta, ter da v prvi vrsti vsaj reši utok, vložen dne 7. avgusta 1894. proti negativnemu odloku o. kr. namestništva primorskega od dne 1. julija 1894. št. 10031/VII., in da po rešitvi prošnje slovenskih starišev instančnim potom ukrene potrebno, da Slovenci v mestu tržaškem na ta ali oni način dospejo do slovenske ljudske šole, kakor imajo pravico tirjati na podlagi avstrijskih zakonov, naravnega prava in v imenu kulture.“

Za besedo je zaprosil zborovalec dr. Rybář: Samo kratko opazko bi si dovolil. Gosp. predgovornik je omenil, kako slavna vlada skuša prikriti sleherni pojav iredentističnega mišljenja. Res je, prej so delali z bombami in petardimi, nosili so nacionalne trake, nabirali lire in centesime — to se zdaj ne godi več. Bržkone so dobili migljaj od kje, naj se vendar spametujejo ter ne delajo toliko hrupa.

Ako hoče slavna vlada prevariti s tem nas, vara le sama sebe.

Zmota je popolnoma ista, kakor je bila gledé Lombardije. Gospoda moja! Lombardije nismo izgubili vsled premoči nasprotnikov! Tu je bilo vse od Lahov pripravljeno.

In tako se pripravlja lepo polahkem tudi pri nas, lepo jim pade, ko pride čas, zrelo jabelko v naročje. (Splošno odobravanje).

Kakor v Lombardiji, trudijo se pri nas, da pridobijo občine, šole, da pridobivajo našo dečo za laško misel — to poslednje so priznali tržaški učitelji nedavno sami — in ako bi prišel ugodni trenotek, bi bila revolucija na vsej črti in takrat se pokaže še le, da pomagajo žareča srea več, nego najlepši bajoneti. (Odobravanje).

(Burno odobravanje).

Dr. Pretner je menil: »Dvomim, da bi nam vlada vstregla glede šole. Po naših zakonih mora država skrbeti, da dobijo vsi ljudje pouk v svojem jeziku. Mi prosimo že toliko časa, ali nismo dobili ni jedne ljudske šole, niti ne vidimo dobre volje, da bi se ugodilo našim pravičnim zahtevam.

Ali je to res tako težavno? Mislim, da ne. Zapreka je le v tem, da se pri nas ne postopa z vsemi enako!

Poglejte samo tukajšnje šole. Ko se je branil magistrat, napravila je država nemške razrede, pa dobro. Zakaj ne stori tega tudi za nas? Kje je tu enakopravnost? Država naj torej ustanovi slov. šolo na svojo roko, ali pa naj prestavi vsaj učiteljske iz Kopra v Trst.

Predlagam dodatek k resoluciji v tem smislu.

Dr. Gregorin je opozarjal na subpetit resolucije, v katerem je govora o tem, naj vlada ukrene potrebno, da dospemo na ta ali oni način do slovenske šole ter da je v prošnji za slovensko šolo v Trstu izrečna zahteva, da se ustanovi, ako ne gre na mestne stroške, slovenska šola na državne stroške.

Mi moramo zahtevati principijelno, da nam rešijo rekurz; naj nam ga tudi odbijejo, potem še-le bodemo zahtevali, da nam pomore država. Za sedaj moramo stati na stališču, da smo tukaj ravnopravni z Italijani ter da mora občina istotako skrbeti za naše, kakor za italijanske otroke. Drug zahtev nam ne uide, a za sedaj nam ne bi kazalo, da opozarjamo vlado na eventualno drugo rešitev našega šolskega vprašanja.

Na to sprejela se je resolucija, stavljena od dra. Gregorina o šolskem prašanju tržaškem jednoglasno.

Ker je že ura pozna, predložil je predsednik Matko Mandič brez obrazloženja še te-le resolucije: